

سلسله کنفرانس های علمی

مدیریت پژوهش

بارویکرد پژوهش شناسی

نخستین کنفرانس: وظایف و فرآیندهای مدیریت پژوهش برای دستیابی به علم نافع

تهران - ۲۰ دی ماه ۱۳۹۰

بسم الله الرحمن الرحيم

چالش های اصلی پژوهش در کشور

احمد توکلی - همایش "وظائف و فرایندهای مدیریت پژوهش برای دستیابی به علم نافع"

□ سرعت پیشرفت علمی در سال های اخیر

براساس شاخص های بین المللی در سطح خوبی

قرار دارد

□ براساس گزارش مجله Nature برای سال 2011

ایران با 17598 مقاله پژوهشی نوزدهمین کشور

جهان از حیث تولید علم

و بانرخ 20% اولین آنها، از جهت نرخ رشد تولید علم

بوده است

□ حفظ و افزایش شتاب پژوهش های علمی از نظر تعداد

لازم است ولی کافی نیست

□ آسیب شناسی کیفیت تحقیقات جاری نشان می دهد که گرچه

رشد کمیت پژوهش می تواند رتبه ما را بهبود بخشد

ولی ضرورتاً نفع ملت ایران را در برنخواهد داشت

شرط لازم برای سوددهی علم و پژوهش

برای ارتقای سطح رفاه ملی، جهت گیری پژوهش

در رفع مشکلات داخلی و بومی کشور است

تحقیقات را از جهت ارتباط با مشکلات واقعی می توان سه دسته کرد :

1. پژوهش بومی: پژوهشی که پاسخ یک سوال برای حل مساله‌ای داخلی را ارائه می‌کند
2. پژوهش جهانی: پژوهشی که با حدی از فناوری مرتبط است که در داخل وجود ندارد. بنابراین حل مساله‌ای در کشورهای دیگر را نتیجه می‌دهد
3. پژوهش‌های بی خاصیت: پژوهشی که عملاً به حل هیچ مساله‌ای کمک نمی‌کند. ولی به دلیل داشتن ساختار نسبتاً مناسب علمی در مجلات کم اهمیت منتشر می‌شود

به رغم افزایش روزافزون مراکز پژوهشی
و پژوهشگران دانشگاهی، تحقیقات نقش کمی در
حل مشکلات موجود در فرایند تولید کالا و
خدمات داشته است؛ چه در بخش خصوصی
و چه در بخش دولتی

شاهد: تحقیقات تکراری و تحقیقات بی خاصیت

1. مدیریت سلیقه‌ای و سنتی و باور ناکافی به علم و پژوهش

2. گریز از پذیرش نتایج پیش بینی نشده پژوهش

3. ضعف‌های نظام آموزشی که پژوهشگر توانا تربیت نمی کند

4. ضعف نگاه بلندمدت در اداره کشور و تولید

5. اقتصاد نفتی

6. بی‌اعتنایی به شایسته سالاری

7. فساد سیاسی

مشکلات عرضه و تقاضا

□ عرضه کنندگان خدمات پژوهشی

- 1) اساتید دانشگاه
- 2) موسسات تحقیقاتی دولتی
- 3) مراکز پژوهشی خصوصی

□ تقاضاکنندگان خدمات پژوهشی

- 1) دستگاه های اجرایی (ارکان حکومت)
- 2) صنعت، کشاورزی و خدمات (خصوصی، دولتی)

تقاضای پژوهش در علوم انسانی که متقاضی غالباً باید دولت باشد، چندان وجود ندارد. فقدان روحیه کارشناسی و عمل براساس سلیقه و مشهورات دلیل اصلی این ضعف تقاضاست

فساد، سیاست زدگی خودشیفتگی، مدیریت بانندی و بی‌اعتنایی به شایسته سالاری از دلایل دیگر است

تقاضای پژوهش های مهندسی و زیستی که متقاضی آن ها هر دو بخش دولتی و خصوصی هستند، جز چند استثنا ضعیف است. علت اصلی، تکیه بر واردات حق امتیاز قطعات و تجهیزات به اتکای درآمدنفتی بی حساب است

با سیاست های جاری تجاری، بانکی، ارزی بازار سرمایه، بازار کار و بودجه ریزی دولت تکیه بر پژوهش برای ارتقای تولید در بنگاه ها مقرون به صرفه نیست

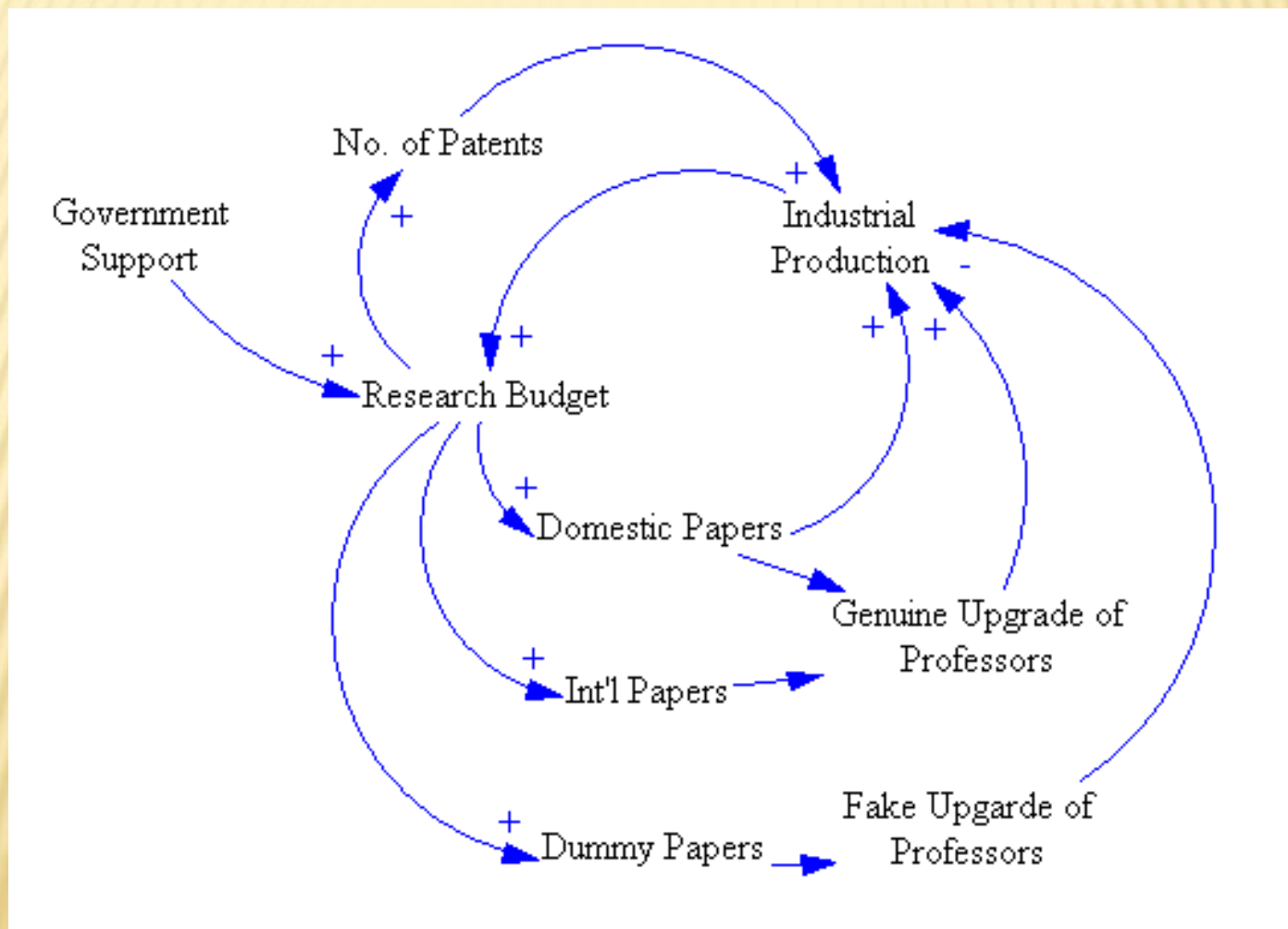
دانشگاهها با اتصال به بندگان دولت
چندان نیازی به جذب سفارش تحقیق نمی بینند

هیات امنایی شدن که می بایست راه اتصال
به جامعه را برای جذب درآمد هموار سازد
به وسیله ای برای تضمین اعتبارات فزاینده دولتی
تبدیل شده است

مربوط کردن ارتقای اعضای هیات علمی به مقالات ISI

یکی از عوامل مهم عدم عرضه پژوهش های گره گشای مسائل داخلی است

تأثیر ضوابط ارتقای استادان در تولید پژوهش های بی خاصیت

مشکلات طرف عرضه

□ دولت باید مهمترین مشتری تحقیقات علوم انسانی باشد ولی به دلیل

مشکلات پیش گفته تقاضای کافی در بازار وجود ندارد و مراکز

پژوهشی در علوم انسانی دولتی به همان درد دانشگاهها در تولید

تحقیقات بی خاصیت و کتابخانه‌ای مبتلا می‌شوند. به هر نسبت که

متقاضیان دولتی جدی باشند، کار این مراکز نیز بهتر است

□ موسسات خصوصی در صورتی موفق اند

که مشتری جدی داشته باشند. برخی در مراکز پژوهشی خصوصی

نیز از رانت ارتباط بهره می‌گیرند و هستند!

مشکلات طرف عرضه

- ❖ موسسات و مراکز پژوهشی در علوم مهندسی و علوم زیستی نیز با زحمت روبرویند؛ گرچه وضع بالنسبه بهتری دارند اقتصاد نفتی و حمایت های پیدا و پنهان از واردات مانع شکل گیری تقاضای کافی می شود و عرضه کنندگان را با بازاری محدود مواجه می سازد
- ❖ اغلب اوقات پژوهش به زمان و بودجه زیادی محتاج است که تنها در صورت ثبات شرایط و بازار تضمینی در آینده سرمایه گذاری این موسسات و مراکز مقرون به صرفه است که در وضعیت جاری کمتر وجود دارد

بهبود کارکرد موسسات و مراکز پژوهشی
از جمله دانشگاه ها، تنها به افزایش اعتبارات
بستگی ندارد. بلکه بیش از آن و پیش از آن
اصلاحات فرهنگی، سیاسی، مدیریتی و اقتصادی
باید هدف گرفته شود
افزایش اعتبارات تنها باید موردی و با نظارت
معطوف به نتیجه قابل محاسبه باشد.

1. مهندسی سطح

❖ رشته‌ای بین رشته‌ای که مرکز رشد آن اصفهان است

❖ با پشتیبانی انجمن غیردولتی علوم و تکنولوژی سطح کار می

کند و 650 عضو پژوهشگر و صنعتگر دارد

❖ رشته‌ای با آثار انتشاری بسیار و ثمرات تا ده برابر کردن عمر

قطعات صنعتی، یعنی با ارزش افزوده بسیار بالا

❖ آمریکا در 1987 با 6 میلیارد سرمایه‌گذاری، 540 میلیارد دلار

ارزش افزوده داشت

2. پژوهش های حوزه پزشکی

پژوهش های بیماری های ژنتیکی به برنامه پیشگیری

از بیماری های تالاسمی ماژور، فنیل کتونوری

و کم کاری مادرزادی تیروئید کمک زیادی کرده است

در شیراز، از فروردین 1389 تا مهر 1390 از بروز 188

مورد تالاسمی ماژور، 6 مورد فنیل کتونوری و 165

مورد کم کاری تیروئید جلوگیری شد

3. انرژی هسته ای

فاصله فقدان سانتریفیوژ و ناتوانی کامل در غنی سازی

اورانیوم برای اهداف صلح طلبانه، تا امروز

فاصله ای طولانی است که با گامهای بلند طی شده است

باور به ضرورت پژوهش موثرتر از تامین هزینه‌ها بوده است

وَأَخِرُ دَعْوَانَا

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ

رَبِّ الْعَالَمِينَ